

ANALIZA PERFORMANȚELOR NODULUI AERIAN DIN REPUBLICA MOLDOVA

T. Samoilenco

Universitatea Tehnică a Moldovei

INTRODUCERE

Reieșind din specificul ramurii, performanțele Nodului Aerian se caracterizează prin următorii indicatori economici specifici ramurii: numărul agenților economici, numărul aeronavelor, numărul decolări aeronave, numărul de incidente și accidente aeronautice, numărul pasagerilor transportați, cantitatea mărfii și poștei transportate, parcursul pasagerilor, coeficienții de îmbarcare și încărcare, numărul orelor de zbor, cota companiilor aeriene în traficul pasagerilor etc.

1. CARACTERISTICA NODULUI AERIAN

În Republica Moldova există 5 aeroporturi amplasate teritorial la Chișinău, Bălți, Cahul, Tiraspol și Mărculești, dintre care doar Aeroportul Internațional Chișinău este utilizat pentru cursele regulate efectuate în/din Republica Moldova și, respectiv, constituie poarta aeriană a țării.

ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”. În anul 2006 întreprinderea respectivă a obținut un profit net de 13,0 mil lei. Veniturile întreprinderii sînt constituie din: venituri din vânzări - 63,3 mil lei și alte venituri - 44,0 mii lei. Este de menționat că ambele surse de venituri atît veniturile de bază, cît și cele auxiliare, comparativ cu perioada anului 2005, au înregistrat o creștere respectiv cu 28% și 13%. Majorarea veniturilor din vânzări a fost determinată de creșterea traficului de pasageri deserviți prin aerogara Chișinău, precum și creșterea masei maxime de decolare a aeronavelor deservite prin aeroportul Chișinău, care determină punctul de reper al taxelor aeroportuare și, respectiv, majorarea veniturilor aeroportului.

În anul 2006, traficul total de pasageri prin Aeroportul Internațional Chișinău a constituit 548,3 mii pasageri sau cu 13,6 %, mai mult decît în anul 2005, ceea ce este o realizare importantă, ținându-se cont de faptul că în anii 1995-1996 acest indicator a constituit aproximativ 280 mii de pasageri. Aceasta înseamnă că în 10 ani traficul de pasageri pe aeroportul Chișinău s-a dublat

În anul 2005 numărul pasagerilor în transportul aerian comercial s-a mărit cu 14,7% față

de anul precedent, transportarea mărfurilor s-a mărit cu 24,5%, iar numărul mișcărilor cu aeronave – cu circa 2%;

În aceeași perioadă, numărul pasagerilor la cursele aeriene regulate s-a mărit cu 18,4%, transportarea mărfurilor – cu 16,9%, iar numărul mișcărilor cu aeronave – cu 2,6%. La cursele aeriene neregulate transportarea mărfurilor s-a mărit de 2,7 ori, restul indicatorilor manifestând tendințe de reducere.

Este de menționat că în comparație cu anul 2000 numărul de pasageri este în creștere cu 93%, iar sumarul masei maxime de decolare a aeronavelor deservite s-a majorat numai cu 40%, fapt care confirmă optimizarea treptată a parcului de aeronave.

Pe parcursul anilor 1998-2000 în Baza contractului investițional din 25.06.1998 Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) a acordat Î.S. "Aeroportul Internațional Chișinău" un credit în sumă de 8,8 mil dolari SUA cu termen de achitare pînă în anul 2011. Conform Acordului de garanție, Guvernul Republicii Moldova a acordat suma de 3 mil dolari SUA.

Pînă în prezent întreprinderea a reușit să acumuleze suma necesară, care a permis deja în anul 2007 achitarea integrală anticipată a creditului către BERD.

În anul 2006 de către A.S.A.C. au fost elaborate: un nou Regulament privind Sala Delegațiilor Oficiale a întreprinderii de Stat "Aeroportul Internațional Chișinău", care a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 930 din 15.08.2006 și un nou Regulament privind sala V.I.P.

Întru realizarea Planului de măsuri pentru consolidarea securității aeronautice și optimizarea procesului de deservire a pasagerilor în Aeroportul Internațional Chișinău s-au întreprins un șir de măsuri:

1. Utilarea cu 4 analizatoare de gaze „Pilot-M” a punctelor de control special a pasagerilor, bagajelor și mărfurilor, procurarea unui aparat pentru detectarea explozivelor;

2. Implementarea sistemului de permise electronice pentru trecere pe teritoriul aeroportului;

3. În baza concursului a fost încheiat contractul pentru îndeplinirea lucrărilor de îngrijire a perimetrului aeroportului;

4. În baza concursului a fost achiziționat și instalat sistemul de supraveghere televizată a peronului operațional, terminalului VIP și SDO;

5. Dotarea terminalului VIP cu semnalizator de incendiu;

6. Punctul de control al unităților de transport a fost dotat cu mijloace tehnice speciale;

7. ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” a elaborat și semnat de comun cu S,R.L. „LUKoil-Moldova” Memorandumul de colaborare privind consolidarea securității aeronautice în aeroport și delimitarea responsabilităților ambelor părți;

8. Parcarea din preajma aerogării a fost dotată cu sistem de supraveghere televizată. A fost efectuată reparația capitală a pistei de decolare, căilor de rulare și a altor porțiuni asfaltate pe o suprafață de 37 098 m.

În legătură cu creșterea fluxului de pasageri au fost produse anumite modificări în procesul de deservire a pasagerilor:

1. În sala de plecare și de sosire a fost organizată trecerea pasagerilor și bagajelor în fluxuri adăugătoare, la cele 4 existente suplimentar au mai fost organizate încă 2 și instalat utilajul suplimentar - ghișee de înregistrare, cântare și transportator, utilaj de control al bagajelor, ghișee de control de frontieră; suplimentar a fost montat utilaj tehnologic pentru controlul special securitate al pasagerilor la plecare, ce asigură trecerea în 2 fluxuri;

2. A fost instalat sistemul de condiționare a aerului în întreaga aerogară.

Referitor la celelalte aeroporturi menționăm următoarele:

Aeroportul din Mărculești este în proces de certificare de către Administrația de Stat a Aviației Civile în conformitate cu legislația în vigoare, proces care se va încheia în anul 2007.

Statutul: *Întreprindere de Stat*

Capitalul social: 31 376 508 lei

Cota statului: 100 %

Mijloace fixe: 30 642 984 lei.

Potențialul existent: Infrastructura

Aeroportului Internațional Mărculești permite efectuarea transporturilor CARGO, după necesitate poate efectua transporturi de pasageri și în întregime corespunde cerințelor pentru a fi utilizat ca aeroport de rezervă. Baza tehnico-materială și efectivul de specialiști certificați a întreprinderii permite pregătirea și reciclarea personalului navigant și tehnic.

Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” dispune de:

- Aerodrom cu zonă de securitate cu suprafața totală 260 ha.;
- Pistă de decolare cu dimensiunea 2 500m. x 40m.;
- Edificii: turn de dirijare a zborurilor, oficiul aeroportului, hotel, punct de control și trecere, alte clădiri auxiliare;
- Cale de rulaj cu dimensiunea 2 500m. x 14m.;
- 4 ieșiri la pista de decolare cu lățimea de 14m.;
- Peron de parcare a aeronavelor cu suprafața totală de 24 000 metri pătrați;
- Bază de deservire tehnică a aeronavelor cu specialiști certificați în deservirea navelor An-24, An-26, An-72, Mi-8, la dispoziția cărora se află 2 hangare și echipament special pentru deservirea aeronavelor nominalizate;
- Laboratoare și ateliere pentru efectuarea lucrărilor de regulament și întreținere tehnică a aeronavelor;
- Parc auto pentru 60 unități automobile speciale;
- 110 unități tehnică auto și specială pentru deservirea aeroportului și aeronavelor;
- Complex de rezervoare pentru combustibil cu nod de filtrare dublă a combustibilului reactiv;
- 32 hangare cu suprafața totală de 7 680 m. pătrați și volumul total 36 172 m. cub;
- Linie de cale ferată cu lungimea de 240m.;
- Problema principală cu care se confruntă Întreprinderea în prezent este crearea sistemului de aterizare instrumentală și amenajarea cu aparataj meteorologic pentru certificarea aeroportului în condiții complicate.

Particularități:

Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” se află în procedura de înregistrare ca transportator al ONU, gestionează 17 aeronave tip An-24, An-26, An-32, An-72, Mi-8. Cinci aeronave deja activează sub egida ONU, restul sînt la etapa de reparație și prelungire a resurselor după finisarea cărora ele vor fi încadrate în lucru, majoritatea tot pe linia programelor umanitare ONU.

Cu companii internaționale specializate se negociază transportarea pe cale aeriană a mărfurilor și poștei. De asemenea, se negociază posibilitatea organizării în cadrul Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” a unei baze de reparație a elicopterelor tip Mi-8, principalii potențiali clienți fiind companiile din Asia și Africa.

Aerodromul, având destinație dublă, poate primi și deservi nave militare, în special amplasate la Bazele militare avia din România și Bulgaria.

Pistă de decolare poate asigura aterizare și decolarea aeronavelor tip An-26, An-72, Il-76, C-130, G-222 și după necesități a aeronavelor tip An-124 „Ruslan”, C-17 „Globmaster”.

Teritoriul aeroportului este izolat cu gard de beton armat pe perimetru cu înălțimea de 2m. și lungime de 5200 m.

Zona de securitate este izolată cu gard din plasă de metal cu înălțimea de 2 m. și lungime de 3 200 m.

Obiectele aerodromului sunt gazificate și asigurate cu apă centralizat, din fântână arteziană prin conductă autonomă. Drumurile aerodromului cu lungimea totală de 4 000m. sunt asfaltate.

Aerodromul Mărculești este dislocat în vecinătate cu s. Lunga la depărtarea de:

- or. Florești – 6 km.;
- or. Bălți – 28 km.;
- or. Chișinău – 150 km.;
- Nodul de cale feroviară Mărculești – 1 km.
- Baza petrolieră cu capacitatea de 14 000 tone -1km.
- Frigider cu capacitatea de 1500 tone– 2 km.

În prezent se negociază utilizarea aerodromului ca punct de tranzit al mărfurilor din Orient spre Europa, în special țările din Europa de Est și, în primul rând, România. Aeronavele tip Il-76, care de la ianuarie 2006 nu vor avea acces în Europa, sunt primite de „Aeroportul Internațional Mărculești”, care va asigura transportarea de mai departe a mărfurilor spre Europa pe cale aeriană, feroviară și auto.

De asemenea, este de menționat faptul că, actualmente, se discută activ la nivel de Guvern ideea de a crea pe lângă aeroportul de la Mărculești o zonă economică liberă, așa-numitul „Hub regional”, care presupune crearea întreprinderilor specializate de deservire și anume:

- HANDLING – deservirea aeronavelor la sol;
- CATERING – sistem de asigurare cu hrană a echipajelor și pasagerilor;
- FUEL – asigurare cu combustibil;
- MAINTENANCE (organizația JAR-145) – deservirea tehnică a aeronavelor și îndeplinirea lucrărilor speciale la ele;
- EXPEDITION – efectuarea transporturilor auto și speciale;
- ÎNTREPRINDERI SOCIALE.

Activitatea a astfel de întreprinderi va permite încadrarea în câmpul muncii a unui număr impunător de oameni, în primul rând din localitățile vecine.

Totodată, reieșind din caracteristicile pistei de decolare-aterizare de care dispune ÎS „Aeroportul internațional Mărculești”, acesta poate fi utilizat ca unu de rezervă pentru Aeroportul din mun.Chișinău.

Aeroportul din Bălți este certificat și deschis pentru transporturile de pasageri și mărfuri, dar, actualmente, este utilizat doar pentru zboruri ocazionale.

Întreprinderea de Stat „Moldaeroservice” din mun.Bălți a fost înregistrată la 17.01.1996.

Întreprinderea a fost fondată cu scopul prestării serviciilor în domeniul deservirii rutelor de pasageri și mărfuri, acordarea serviciilor în aerochimie, servicii în aviație generală, silvicultură, aviație sanitară și servicii de salvare-căutare.

Statutul: Întreprindere de Stat

Capitalul social: 24 753 999 lei

Cota statului: 100%

Potențialul existent: Valoarea activelor la 1.10.2005 34 898 887 lei.

Mijloace fixe: 60792,8 lei

Particularități: Întreprinderii „Moldaeroservice” îi aparțin 43 aparate de zbor, dintre care: 30 elicoptere și 11 avioane și dispune de 2 aerodromuri, dintre care unu – pentru aerobaza internă, al doilea – pentru internațională. Această bază este disponibilă nu numai pentru transportarea pasagerilor și mărfurilor, dar și pentru crearea unei zone libere, crearea depozitelor vamale, pentru depozitarea mărfurilor și organizarea unui Centru de prelucrare a mărfurilor tranzitate din alte regiuni, luând în considerare și amplasarea geografică a Întreprinderii în zona de Nord a Moldovei.

Costul relativ mic al transportului aerian din aeroportul Bălți este un factor atractiv pentru companiile atât moldovenesti, cât și cele străine, care activează în sfera operațiunilor de transport. În anul 2006, prin intermediul Departamentului de stat al SUA, a fost încheiat un contract de lucrări agrochimice în Irak. În consecință, ÎS „Moldaeroservice” a obținut de la această tranzacție circa 280,0 mii dolari SUA și o imagine favorabilă a Republicii Moldova.

Pe parcursul anului 2006 întreprinderea a obținut venituri din vânzări în mărime de 8,6 mil lei sau cu 30% mai mult ca în anul 2005. Pentru comparație în anul 2004 veniturile din vânzările totale ale ÎS „Moldaeroservice” au constituit - 2,6 mil lei, 2005 - 6,6 mil lei.

Realizarea acestor contracte a contribuit la obținerea unui profit considerabil în sumă de 0,8 mil.lei, față de cel pe anul 2005 în sumă de 0,4 mil lei.

De asemenea, în anul 2006 a fost efectuată reparația pistei de decolare prin turnarea posturilor, precum și reparația pistei de rulare și a peronului.

Totodată, necătând la starea tehnică bună a aeroportului, până în prezent curse regulate de pasageri nu s-au înregistrat, fiind efectuate doar curse ocazionale charter.

Aeroportul din Cahul este certificat și deschis pentru operare în timp de zi.

„Aeroportul Internațional Cahul” SRL a fost fondat în urma atragerilor invențiilor străine de către Consiliul Raional Cahul, conform deciziei Consiliului Raional Cahul nr.05/29-I din 30.10.2003, cota statului constituie 49% și investitorul Compania „Concordia Management” SRL – 51%.

Aeroportul dispune de următoarele obiecte:

- pista de decolare, aterizare;
- pista de rulaj;
- peron;
- aerogara și alte obiecte, care la moment toate sunt reparate și pregătite pentru operațiuni de zbor.

Statutul: Societate comercială.

Capitalul social 4 953 029 lei.

Cota statului 2 426 984 lei.

Particularități:

La momentul actual SC „Aeroportul Internațional Cahul” SRL dispune practic de tot necesarul pentru efectuarea curselor aeriene în regim internațional în condiții: zboruri vizuale.

Personalul ce a activat până în data de 16.10.2001 este gata de a relua activitatea, adăugător s-au instruit 7 persoane în domeniul securității aeronautice și 3 persoane în domeniul deservirii pasagerilor „*Serviciul Handling*” la Academia Română de aviație București.

Aeroportul este un punct strategic de colaborare transfrontalieră în cadrul Euroregiunii „Dunăre de Jos”, din care face parte regiunea Odesa, județele Galați și Brăila, raionul Cahul și raionul Cantemir. Totodată, aeroportul este amplasat pe traseul internațional din Europa de Est.

Bibliografie

1. Datele Administrației de Stat a Aviației Civile

Dezvoltarea de mai departe a aeroportului va fi influențată de activitatea Terminalului și portului maritim Giurgiulești, precum și Stația Electrică Burlăceni ITERA-MOLD. În ceea ce privește **Aeroportul din Tiraspol**, actualmente, Administrația este în imposibilitate de a-și exercita autoritatea.

2. MĂSURI DE RIDICARE A PERFORMANTELOR NODULUI AERIAN

După părerea noastră, pentru ridicarea în continuare a performanțelor Nodului Aerian din Republica Moldova este necesară implementarea următoarelor măsuri:

- Continuarea politicii naționale în domeniul aviației pentru dezvoltarea ramurii (inclusiv o estimare a reformei structurii de piață).
- Revizuirea acordurilor bilaterale privind serviciile aeriene cu statele membre cu perspectiva includerii clauzelor standard ale Comunității.
- Soluționarea problemelor existente cu statele membre privind implementarea acordurilor bilaterale.
- Intensificarea capacității tehnice și administrative în vederea obținerii statutului de membru cu drepturi depline a JAA. Identificarea posibilităților de participare în EASA și implicarea în Cerul European Unic (Single European Sky).
- Cooperarea în domeniul securității aeronautice (reguli comune în combaterea terorismului internațional).

Astfel, dezvoltarea în continuare a Nodului Aerian din Republica Moldova va fi posibilă prin promovarea unor acțiuni bine-chibzuite, care vor permite ridicarea performanțelor.